

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Casuistarum Apologia, à Sorbona, & Galliæ Episcopis, & tandem à
Summo Pontifice reprobatur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

te medij esse ad salutem necessariam. Ut enim viator ad terminum perveniat, debet & locum ad quem tendit, & viam quã ad illum tendit, agnoscere: *Via autem hominibus veniendi ad beatitudinem, est mysterium incarnationis, & Passionis Christi, juxta illud Act. 4. Non est aliud nomen datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri, inquit S. Thomas loco citato: terminus verò ad quem per fidem tendimus, est clara visio Dei Unius & Trini: Ergo nullus est in via salutis, nec consequenter capax absolutionis, qui per negligentiam culpabilem ignorat mysterium Sanctissimæ Trinitatis, & incarnationis. De quo plura in tractatu de fide.*

§. V.

Corollarium notatu dignum.

EX his modernorum Casuistarum assertionibus, & pluribus aliis, quæ brevitate causâ prætermittitur, patet illorum scientiam vix aliud esse, quàm meram divinorum præceptorum elusionem; vel ut bellè dicebat Nicolaus Faber, Ludovici XIII. Galliarum Regis Præceptor, ARTEM CUM DEO CAVILLANDI; Gallicè, L'ART DE CHIQUANER AVEC DIEU. Vix enim ullum est præceptum naturale aut positivum, quod questuosus illorum probabilibus obnoxium non sit, & eludatur, ut ait Episcopus Gandavensis in Epistola Pastoralis ad Clerum suæ diocesis, supra citata. Unde rectè & perbellè observavit Sinnichius libro sæpè citato de Saule Ex Rege §. 466. modernos Casuistas, experimento edoctos quàm ægrè conformentur mores humani legi divinæ, tentasse ex adverso conformare legem divinam moribus humanis; quasi lex Decalogi foret REGULA LESBIA, ad sui regulati normam, & ad quod quisque sentit & vult accommodabilis. Regula enim Lesbia (ait Erasmus in Adagiis) dicitur, quoties præpositè non factum ad rationem, sed ratio ad factum accommodatur, & cum lex moribus applicatur, non mores ad legem emendantur. Quare Augustinus Concione 1. in Pfal. 48. Hæc (inquit) est in hominibus magna & usitata perveritas, quæ cum debeant ipsi vivere secundum voluntatem Dei, Deum volunt vivere secundum voluntatem suam; & cum ipsi nolint corrigi, illum volunt depravari; redum non arbitranter quod ille vult, sed quod ipsi volunt.

160 Posset hoc corollarium variis exemplis, quæ fuse profequitur idem Sinnichius loco citato, declarari, sed istud sufficere. Delectat v.g. luxuriosum aliquem conservari & cohabitare cum femina, quæ blanditiis suis ipsum ad peccandum sæpè allicit: movetur Dei sermone talem occasionem fugere, & abscondere à se oculum, manum, aut pedem scandalizantem se, dicitque ei sæpius Spiritus sanctus hæc verba libri Proverbiorum: Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant; aut ambulare super prunas, ut non comburantur planta eius? Accedunt SS. Patres divini sermonis interpretes, eumque etiam admonent, Inter Christianorum certamina, duriora esse prælia castitatis, ubi continua est pugna, & rara victoria: cetera vitia resistendo, libidinem verò fugiendo superari, & alia quæ supra fuse expendimus: Denique Apostolus ei præcipit ut fornicationem fugiat, & molliem ac immunditiam abhorreat, quia fornicarii, molles, & immundi regnum Dei non possidebunt. Sed veni benignus

A & laxus Casuista, hæc suggerens ei: *Concubina non tenetur domo pelleri concubinam, quando eã relicta vitam transigeret tristis. Licetum est quere-re directè occasionem peccandi, pro bono spiritali, aut temporali nostro, vel proximi. Fornicatio & mollietates non sunt sure natura prohibita, subinde que si Deus eas non interdixisset, nunquam essent male, sæpè essent bone, & aliquando obligatorie sub peccato mortali. Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium. Licet abortum procurare ante animationem factis, ad vitandum scandalum, aut puellæ infamiam, & alia quæ supra retulimus, & consutavimus: atque ita moribus hominum depravatis legem divinam accommodare conformare, & regulam suo regulabili conformare, non verò mores hominum ad Dei legem emendare & corrigere.*

Sed quæso, AMICE LECTOR, si tua salutis cupidus sis, ne audias benignos illos Decalogi interpretes, qui humanarum probabilitatum præstigiis & blanditiis, ac benignioribus interpretationibus, præcipua Dei præcepta eludere & evacuare conantur. Tene te (inquit) Augustinus) ad legem Dei, & non sequaris pravaricatores ejus: non enim secundum illorum sensum, sed secundum illius veritatem judicaberis. Ne trahamur (addit Lactantius) autoritate cuiusquam, sed veritati potius favemus & accedamus. Nullus hic temeritati locus est: in æternum stultitia pena subeunda est, si aut persona inanis, aut opinio falsa deceperit.

Christus non dixit homini, inter Dei legem & hominum interpretamenta constituto, esto consentiens benigniori Decalogi interpreti, sed esto consentiens adversario tuo. Queramus (ait Augustinus) istum adversarium cui debeamus consentire, ne tradat nos iudici, & iudex Ministro. Queramus illum, & consentiamus illi. Si peccas, adversarius tuus est sermo Dei: verbi causa, forsitan delectat te inebriari, dicit tibi: Noli. Delectat te adulterari: dicit tibi sermo Dei, Noli. In quibuscumque peccatis volueris facere voluntatem tuam, dicit tibi, Noli. Adversarius est voluntas tua, donec fiat author salutis tue. O quàm bonus adversarius, quàm utilis adversarius! Non querit nostram voluntatem, sed utilitatem. Adversarius est nobis, quando sumus & ipsi nobis, quando tu tibi inimicus es, inimicum habes sermonem Dei: esto tibi amicus, & concordas cum ipso. Non furtum facies, audi & concordasti. Non machaberis, audi & concordasti. Non falsum testimonium dicas, audi & concordasti. Non concupiscas uxorem proximi tui, audi & concordasti. In his omnibus cum tuo isto adversario concordasti: dic mihi quid perdidisti? Non scium mihi perdidisti, sed & respice qui perieras invenisti.

§. VI.

E Casuistarum Apologia, à Sorbona, & Gallia Episcopis, & tandem à Summo Pontifice reprobatur.

Cum mos iste in Ecclesia semper vigerit, ut quo quisque foret religiosior, novellis adinventio-nibus contraret, ut Vincentius Lirinensis ait, non mirum quod nuper plures docti & vigiles Pastores, ac celebres Theologi, advertentes perniciosam hanc novarum Casuistarum doctrinam, velut zizaniam quandam in Ecclesiæ agro succrescere, sensimque ac delectabiliter plurimum animos occupare, adversus eam, & voce, & scriptis, fortiter ac generose pugnarint,

ac de vaga illa & effreni in meretia morum A
opinandi licentia, apud Ecclesiam Praefules gra-
viter conquesti fuerint. Unde merito haec ver-
ba Chrylogi ferm. 97. ipsis adaptari possunt:
*Superfeminaris rixantis servi expaverunt, metuentes
ne rixantium grammata ad illorum redirent offen-
sam, quorum conscientia, praeter iacturam boni se-
minis, nihil habebat: unde auditum sui Domini pre-
venerunt, ne securi de innocentia, reatum de silentio
sustinerent.*

163 Inter hos praecipui fuere Parisienses & Roto-
magenfes Parochi, pietate celebres, & sapientia
aceruditione praecleari, qui anno 1656 ad Gal-
lia Clerum, Parisiis de more congregatum,
plura perversa dogmata & ex novorum Casu-
istarum libris extracta, detulerunt, libello sup-
plicii eorum damnationem urgentes. Instabat
tunc Comitiorum finis, nec temporis angustia,
sicut nec alia graviora negotia, timebant matu-
ro tot propositionum examini vacare. Ne tamen
Augustissima Synodus illas suo silentio
probasse videretur, sed eas tacite saltem repro-
baret, imprimendas mandavit instructiones
Confessariorum, a S. Carolo Borromeo editas,
& ex Italico in Gallicum idioma ab illustris-
simo Domino Petro de Marca, Archiepiscopo
Tolosano translatas, quibus propositiones illae,
quas solemniter & in individuo damnare non
poterat, generali quadam, venerabilique ac
sancta censura afficerentur. Ut enim in Episto-
la instructionibus illis praefixa dicitur: *Novitiae
illa opiniones ita Christianam morum disciplinam, &
Evangelicam vivendi normam adulteraverunt, ut hu-
jusmodi scientia quavis ignorantia longe sit potior.*

Hoc ardore ex parte Parochorum gereba-
tur negotium. Pars autem adversa in sui de-
fensionem opus parabat, in quo ejus Author
omnes eloquentiae & ingenii nervos intendens,
propositiones traductas a Parochis ut erroneas,
scandalosas, & temerarias, ab omni profus cen-
sura nota liberas, summam a se ostendere cona-
batur: proditque in lucem anno sequenti 1657.
sub hoc titulo & inscriptione: *Apologie des Casu-
istes contre les calomnies des Jansenistes.*

164 Videbatur liber iste Authoribus suis arx
quaedam munitissima, & inexpugnabile praesi-
dium, eo praecipue quod Parochorum & Jansen-
istarum unam & eandem causam facerent; li-
cet in rei veritate nulla esset inter ipsos de quin-
que damnatis Jansenii propositionibus contem-
tio; sed omnes perversa illa dogmata tum voce,
tum scriptis, unanimi consensu damnarent. Vix
tamen in publicum distrahi coepit liber ille,
quod Parochi novo ardore suscepti, pressius in
ejus condemnationem excitaverunt primo Vica-
rios Generales Parisiensis Archiepiscopi tunc
absentis; qui octo Theologos (e quibus duo,
scilicet P. Oliverius Richecœurus, vulgo Rich-
cœur, & P. Petrus Lowet erant ex nostris) in
examen libri deputarunt, auditisque eorum re-
lationibus, illum solemnem censuram damnarunt:
deinde facultatem Parisiensem, sive Sorbo-
nam, quae pari censuram, licet adhuc magis spe-
ciali, librum proscriptit.

165 Plures etiam illustrissimi Antistites, gravi-
bus, piis, eloquentibus, doctisque censuris, aut
Epistolis Synodalibus, eandem Casuistarum
Apologiam reprobarunt, & e suis dioecibus
proscripterunt. Inter hos, tres fuere Primates,
scilicet Archiepiscopus Senonensis, Galliarum
& Germaniae Primas, Rotomagensis Primas

Normaniae, Bituricensis Primas Aquitaniae
(praetensum saltem, nam de eo jure contendit
Archiepiscopus noster Burdigalensis, cuius cau-
sam erudite defendit Dominus Brouffe, Sena-
tor Burdigalensis) Episcopi verò quiddecim,
nempe Aurelianensis, Bellocensis, Ande-
gavensis, Niveinensis, Alestensis, Conven-
rum, Appamensis, Bazatensis, Conseranensis,
Tutellensis, Ebroicensis, Lexoviensis, Cata-
launensis, Dignensis, Cadurcensis, Alanus de
Solminhaec, Gallia nostra, in omni totius Eccle-
siae decus insignis, qui Sanctorum praeforum
Episcoporum, sive in Pastoralis vigilantia, sive
in admiranda vita innocentia & austeritate, si-
gidissimus ac indefessus simulaculo, multis post
mortem claris miraculis, quae in ejus vita sicut
& alia ejus praecleara gesta, magna cum pietate
& diligentia recensentur, Ac demum Vencien-
sis, Antonius Godardus, vir item pietate clarus,
sed eloquentia & doctrina, vatisque librorum
editionibus clarissimus. Quibusli adjungamus
Belgio Archiepiscopus Mechliniensem, &
Gandavensem Episcopum, qui multas propo-
sitiones ab Apologiae defensas damnaverant,
& damnari procuraverant ab Academia Lovan-
niensi: primus quidem anno 1654, secundus
verò anno 1657. erunt viginti tum Archiepis-
copi, tum Episcopi, gradu, pietate, doctrina,
sapientia venerandi, quorum numerum tandem
infalibili suo judicio perfecte completurus ac-
cessit supremus fidelium omnium Pastor, &
Episcopus omnium Episcopus, Romanus
Pontifex Alexander VII, qui die 26. Augusti
anni 1659. in praedictam Casuistarum Apolo-
giam, Apostolicum fulmen vibravit, hoc decre-
to in Congregatione generali sanctae Romanae
& universalis Inquisitionis edito.

Sanctissimus D. N. Alexander Papa VII. praefat.
ti decreto PROHIBET ET DAMNAT librum
cui titulus est: Apologie pour les Casuistes con-
tre les calomnies des Jansenistes, ou le Lecteur
trouvera les veritez de la morale Chrestienne
si nettement expliquees, & prouvees avec tant
de solidite, qu'il luy sera aise de voir que les
Maximes des Jansenistes n'ont que l'apparence
de la verite, & qu'effectivement elles portent
à toute sorte de pechez, & aux grands rela-
chemens qu'elles blament avec tant de severite:
parum Theologien & Professeur en droit
Canon. A Paris M. DC. LVIII. **E** **U**
PRO DAMNATO ET PROHIBITO habi-
ri vult. Mandat propterea Sanctitas sua, ut nemo
cujusque gradus & conditionis existat, etiam spe-
ciali, & specialissima nota dignus, praedictum librum
apud se retineat, aut legat, neve imprimere, aut im-
primi curare audeat, sub penis & Censuris in sacro
Concilio Tridentino, & in indice librorum prohibi-
torum contentis, aliisque arbitrio Sanctitatis sua
instigendis; sed statim quicumque illum habet, vel
in futurum quomocumque habebit, locorum Ordi-
narius, seu Inquisitoribus, sub iisdem penis exhiberi
teneatur.

Ioannes Lupus, Sanctae Romanae & Universalis In-
quisitionis Notarius.

Loco † Sigilli.

Anno à Nativitate D. N. JESU Christi millesimo
sexcentesimo quinquagesimo nono, indictione duode-
cima, die vero 26. Augusti, Pontificatus Sanctiss.
in Christo Patris & D. N. Alexandri, divina pro-
videntia Papae VII. anno eius quinto; supra dictum
decretum

ARTICULUS IV.

Præcipua Adversariorum argumenta
solvuntur.

Nullum Scripturæ locum, aut SS. Patrum testimonium adducunt Adversarii in favorem illius sententiæ, quæ afferunt licere sequi opinionem minus probabilem, in concursu probabilioris. Hanc solum quibusdam rationibus, satis levibus & frivolis, suadere conantur.

In primis objicit Caramuel, indignis, sed infelix, Probabilitatem Patronus, argumentum quod demonstrationem appellat, & quod in Theol. Regul. art. 20. num. 59. sub hac verborum serie proponit. Peccare qui sequitur opinionem probabilem improbabile est: demonstratio sic (notanter demonstratio dixi, non enim aliter quam demonstrative hanc veritatem me ostensurum polliceor.) Vel possumus sequi opinionem probabilem, vel tenemur probabiliorem sequi. Si dicas primum: Ergo hæc etiam est probabilis, ut de se patet. Si secundum asseras, non essugisti: Per te enim tenemur sequi probabiliorem: Atqui sententia quæ docet sufficere minus probabilem, est probabilior; quia habet solidiora fundamenta, atque nobiliores rationes, nec non plures Auctores: Ergo tenemur asserere & sentire, non peccare eos qui sequuntur partem minus probabilem.

Egregiam sanè demonstrationem, quæ ne quidem argumentum probabile dici debet, cum Author non probet, sed supponat duo, quæ probanda sunt, & quæ falsa esse supra ostendimus; nimirum opinionem minus probabilem, in concursu probabilioris, remanere probabilem: & sententiam, quæ asserit posse eligi opinionem minus probabilem, in concursu probabilioris, solidiora fundamenta, & nobiliores rationes habere. Quando hæc probaverit Caramuel, libenter ejus demonstrationi subscribemus.

Ad id quod addit de numero Authorum, in primis dico, sententiam nostram non parvo Theologorum & Canonistarum, numero stipatam esse. Nam Mercortus noster in libro de praxi opinionum limitata 2. p. art. 14. & Prosper Fagnanus in cap. Ne inicitatis, plusquam triginta Auctores pro ea referunt. Item D. Thomas & Scotus, utriusque Scholæ Angelicæ & subtilis Principes ac Duces, satis aperte ipsi favent, ut supra ostendimus.

Secundò dico, quod cum opposita sententia magis faveat libertati, & corruptioni naturæ, & in praxi videatur commodior, nihil mirum quod plures in hoc sæculo patronos & defensores invenerit. Ut enim bellè dicebat olim Hieronymus Joviniano lib. 2. cap. 19. Quod multi acquiescunt sententiæ tuæ, iudicium voluptatis est: non enim tam te loquente probant, quam suis favent vitis.

Tertiò dico cum Navarro in Manuali cap. 27. num. 289. Non videtur una opinio appellanda communis, ad effectum præjudicandi alteri, eo solo quod plures eam sequantur, tanquam oves abas oves, vel ut aves quæ unam volantem alia omnes sequuntur, secundum Decium. Communio rem enim ad hoc existimarem illam quam sex vel septem Auctores classici, rem ex professo tractantes assererent, quam probatam à quinquaginta, sola ferè priorum auctoritate ductis. Opinio enim communis, non ex numero opinantium, sed ex pondere auctoritatis fit, ut dicit Alexander, relatus à Ludovico Gomes.

Aucto-

decretum affixum & publicatum fuit ad valvas Basilicæ s. Joan. Lateran. & s. Petri de urbe, nec non ad valvas Palatii Sacre Inquisitionis, Cancellaria Apostolica, ac in acie Campi Floræ, ut moris est, per me Hieronymum Macellani, ejusdem Sanctiss. D. N. Papæ, & sanctissime Inquisitionis Cursorem.

Item Eminentissimi Cardinales Congregationis sacre Indicis Præfecti, anno 1664, die 15. Januarij, sequens decretum ediderunt.

Sacra Indicis Congregationis decreto DAMNATUS AC PROHIBITUS fuit infra scriptus liber, ubicumque, & quocumque idiomate impressus imprimenda sive. Nemo casuscumque gradus, & conditionis, cum impostero, vel imprimat, vel legat, vel teneat. Si quis interim habuerit, Inquisitionibus, seu locorum Ordinariis, à presentis Decreti notitia tradat, sub panis in indicio librorum contentis.

LIBER EST

JOANNIS CARAMUELIS APOLOGEMA PRO ANTIQUISSIMA ET UNIVERSALISSIMA DOCTRINA DE PROBABILITATE.

In quorum fidem manu & sigillo Eminentissimi & Reverendissimi D. D. Cardinalis Gineti Episcopi Sabiniensis, supra dicta sacra Congregationis præfecti, presentis Decretum signatum & munitum fuit. Datum Roma in Palatio Apostolico Quirinali, die 15. Januarij 1664.

M. Episcopus Sabiniensis Cardinalis Gineti Præf. F. Hyacinthus Libelli S. Congregationis Indicis Secretarius.

Loco † Sigilli.

Anno à Nativitate D. N. JESU Christi 1664. Indict. secunda 26. Mensis Januarij, Pontificatus aeterni Sanctiss. in Christo Patris & D. N. D. Alexandri divinâ providentiâ Papa VII. anno ejus nono, supra dictum Decretum affixum & publicatum fuit ad valvas Basilicæ Lateranensis, ac Principis Apostolorum de urbe, & in acie Campi Floræ, ac in aliis locis solitis, & consuetis urbis, per me Jacobum Cornelium, Sanctissimæ D. N. Papæ Cursorem.

Hilarius Contellius Curs. Mag.

Plures etiam ex novorum Casuistarum propositionibus, quas supra impugnavimus, ut temerarias, & scandalosas damnavit idem Pontifex, in Congregatione generali sacre Romanæ & universalis Inquisitionis, habita die 24. Septembris anni 1665. & in alia die 18. Martij anni 1666. & sub anathematis pœnâ, eas doceri, aut defendi, vel ad praxim deduci prohibuit.

Ex quibus Decretis, & nova Innocentii X. dânatâ quinq; propositionibus Jansenii Condemnatione, patet Romanam Ecclesiam, & fidei puritate, & morum innocentia præfulgere, eamque non minus castam morum temperiem, quam incorruptæ fidei integritatem, sibi perpetuo vendicare; ut meritò cum Psalmista dicere possimus, mysticas hujus purissimæ columbæ pennas (fidem scilicet & mores) esse deargentatas, & pallore auri fulgentes; cum illa, & fulgore sapientiæ, per aurum designata, & morum candore, per argentum expresso, mirum in modum resplendeat.